ఒక పతివ్రత

కొడవటిగంటి కుటుంబరావుగారు

ఇది నా జీవితంలో విపరీత మైన సంఘటన. ఇందులో నా తప్పేమీ లేకపోయినప్పటికీ, ఇది నా జీవితానికి కళంకం తెచ్చింది. ఇది జరిగి ఇప్పటికి పది సంవత్సరా లయింది: దీని ఫలితం ఇంకా నన్ను వెంటాడి, నాకు నిద్రాహారా లందూ ఇతర ఐహికవాంఛలందూ విముఖత్వం కలిగిస్తున్నది. అన్నిటి కన్నా నన్ను బాధిస్తున్నది స్త్రీవైముఖ్యం. నన్ను ప్రకృతి బ్రహ్మచర్యానికి నిర్దేశించలేదు. కాని ఇంతకాలం నించీ చేస్తున్న పనే అది. దాపరికం ఎందుకు? నేను ఆడదాన్ని చూసి పూర్తిగా చెదిరిపోయినాను! నా బెదురు పోగొట్టగల స్త్రీజాతి లేకపోలేదు; కాని ఆసందుల్లో అడుగు పెట్టటాని కైనా నాకు నైతిక మైన గుండె నిబ్బరం లేదు. నేనట్లా పుట్ట లేదు.

ఈ అనుభవం పగవాడి కైనా వద్దు!

నేనిది మొదటి సారి కాదు రాయబూనటం. బిడియం విడిచి నా సంగతి నేను రాసుకోగలగటానికి శక్తి ఇచ్చాడు కాడు భగవంతుడు. అట్లా రాసి సంతోషించే మనస్తత్వం అభావకవులకే అవగతం కావాలి. కాని జరిగిం దంతా ఒక్క సారి లోకానికి వెల్లడి చేసేస్తే నా మనస్సు చాలా తేలి కవుతుం దని అంతరాత్మ చెబుతున్నది. చేస్తున్నాను నా పదమూడో ప్రయత్నం! తగిన మనోబలం ఇవ్వ మని భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నాను.

నేనింకా బాల్యదశలో ఉండగానే, నా కింకా పాతివ్రత్య మంటే ఏమిటో తెలీక మునుపే, నాభార్య పతివ్రత కాబోతుం దని ఎరుగుదును. నాజాతకం రాసినాయన ఆముక్క రాశాడు! అప్పటి కింకా పుట్టని పిల్ల నప్పుడే పవిత్రంగా భావించుకోటం మొదలుపెట్టాను!

మా నాన్న చేసిన అనాత్రప్పనుల్లో నావివాహం ఒకటి. అతి స్వల్పవిషయాల కోసం ఉభయపార్టీల వారూ అతిదారుణంగా దెబ్బలాడుకున్నారు. అప్పటికి మా నాన్న ఇంచుమించుగా నాకు రెట్టింపు వయసువాడు, మా మామగారు నాకు మూడింతల వయసూ, పదింతల అనుభవమూ కలవాడు? అనుభవం వల్ల కూడా అజ్ఞానమూ అవివేకమూ నశించ వేమో ననుకున్నాను.

ఈ తగాదాలు వైరంగా పరిణమించి నా మనసును ఆందోళనపెట్టినై. వివాహానంతరం ఆరొండు మూడు సంవత్సరాల కాలం అచ్చట్లూ ముచ్చట్లూ లేకుండా పోవటమే కాక, నాపతివ్రతను నేను ఏపండగ నిషమీదనో చూసుకోటం లేకపోగా, ఆ రొండు మూడు సంవత్సరాల గడువును అతీ గతీ లేకుండా పొయ్యేటట్లూ, నే నేదైనా తెగబడి చేసే దాకా, నలుగు రయిన వాళ్ళకూ ఎదురుతిరిగే దాకా నాకూ నాభార్యకూ ఎడబాటు తప్పనట్టూ కనిపించింది. పూర్వమల్లే నే ఇక ముందు కూడా నలుగురి చేతా బుద్ధి మంతు డనిపించుకోవా లంటే చచ్చువెధవగా ఉంటటం కూడా తప్ప నని కూడా తేలిపోయింది. ఈ విధంగా నా అభిప్రాయాలు మారిపోతున్నప్పటికీ, ఇదివరకు మంచిగా కనపడ్డదిప్పుడు చెడుగా నిర్ధారణ అవుతున్నప్పటికీ నాప్రవర్తనలో ఎటువంటి మార్పూ చేసుకోలేకపోయిన అసమర్థుణ్ణి నేను. అదే పనిగా పెట్టుకుని ఇంత కాలం నించీ నాకంటె అసమర్థులను ప్రతిరోజూ లెక్క లేనంతమందిని కనిపెడుతున్నాను. మన సంఘం యావత్తూ నావంటి అసమర్థులతో నిండి నట్టు కనిపిస్తుంది. మన అభిప్రాయాలకు అనుగుణ్యంగా ప్రవర్తన మార్చుకుని అసమర్థత దులిపేసుకోటం మాటలతో సులభంగానే అవుతుంది కాని

ఆచరణలో పెట్టటానికి ఎంతో బుద్ధిబలమూ ఆత్మగౌరవమూ కావాలి. అంతే చెప్పటానికీ చెయ్యటానికీ భేదం. చెప్పటం బాగా చాతనయినవాళ్లు ఏకారణంవల్లనో బుద్ధిబలానికీ ఆత్మగౌరవానికీ ప్రాముఖ్యత ఇవ్వకుండా ఉంటున్నారు. బాగా ఆలోచించగా మన జాతి వెనకపడి ఉండటం ఇతరజాతులకన్న మనం తక్కువ తెలుసుకున్నవాళ్లం కావటం కాదని తోస్తున్నది. మన జాతికి ముఖ్యంగా ఆత్మగౌరవం ఏనాడు పూర్తిగా కలుగుతుందో ఆనాడు మనం ఇతరజాతులన్నిటినీ మించి ముందు పోతాం. అంత దాకా మనకు కావలిసిన వాళ్లు చెప్పగలవాళ్లు కానే కాదు; చెయ్యగలవాళ్లు! ఈలోపుగా మన సారస్వతం ఎంత అభివృద్ధి చేసుకున్నా అది ఇతరజాతుల మెప్పు సంపాదిస్తుంది కాని మనకేమీ ఉపకరించదు!

నాకు పార్వతీశంతో పరిచయం కలిగింది గుంటూరులో. నా కక్కడ తాలూకా ఆఫీసులో ఆరునెల్లు ఆక్టింగ్ గుమాస్తాగిరి ఒక పెద్దమనిషి సిఫారసు మూలాన లభించింది. ఆఫీసుకూ హోటలుకూ కూడా దగ్గరలోనే ఉండే టట్టు అరండెల్ పేట పోస్టాఫీసు చుట్టుపక్కల గది కోసం వెతకటం ప్రారంభించాను. నాకు నచ్చిన గది ఒకటి కనపడ్డది. గది చాలా విశాలంగా ఉండటమే కాక అద్దె నాలుగు రూపాయలే కావటం ఒకటీ, ఇంట్లో ఒక వృద్ధురాలూ ఆవిడ కుమారుడూ (కాలేజిలో చదువుకుంటున్నాడప్పుడు) మాత్రమే ఉండటం వల్ల బావికీ దొడ్డికీ స్వేచ్ఛగా వెళ్లుతుండటానికి ఆటంకం లేకపోవటం ఒకటీ, గది వాకిలి ఇంటివారితో సంబంధం లేకుండా వీధిమీదికి ఉండటం ఒకటీ నాకు చాలా తృప్తికరంగా ఉన్నై. కాని ఇంటావిడ ఒక కండిషను పెట్టింది.

"రేపుదయం ఏమాటా చెబుతా న్నాయనా! పది పన్నెండు రోజుల కిందట [illegible] అబ్బాయి వచ్చి ఈరోజు సాయంత్రం లోపలే ఏమాటా చెబుతాను; అంత దాకా ఎవరికి మాట ఇవ్వవద్దని చాలాచాలా చెప్పి పోయినాడు. మళ్లీ కనిపించలేదు. బహుశా రాడనే తోస్తుంది. మరి ఆగడువు లోపల నీకెట్లా మాట ఇవ్వను?" అన్న దావిడ. "సరే లెండి! ఫరవా లేదు!" అని నేను నిశ్చింతగా వెళ్ళిపోయినాను. ఆకుర్రవాడు మళ్లీ రావచ్చాడా అని నాధైర్యం. మర్నాడు నేను వెళ్లేటప్పటికి గది ఆక్రమించబడి ఉంది!

నాకు పూర్తిగా ఆశాభంగమయింది. ప్లాటుఫారంమీద అడుగు పెడుతూండగా రైలు సాగిపోయినవాడు పోతున్న రైలువంక నిరర్థకంగా చూస్తూ నిలబడ్డట్టు నేను నిష్ప్రయోజనంగా కొంచెం సేపు ఆ గదిముందు తారట్లాడాను. ఇంతలో అతను నన్ను చూసి లోపలికి ఆహ్వానించి సంభాషణలోదించి జరిగిందంతా తెలుసుకున్నాడు. ఆకాస్త సంభాషణలోనే నాకతని మీద మంచి అభిప్రాయం ఏర్పడ్డది. మొదటి సంగతి అతను స్నేహపాత్రుడు. ఎక్కడికి పోయినా ఎక్కువ ప్రయత్నం అవసరం లేకుండా గౌరవం పొందగలవాడల్లే కనిపించాడు. అతని వయస్సు అప్పటికి ఇరవై రెండు దాటి ఉండదు. నాకంటె రెండు సంవత్సరాలు పెద్ద. అంతే! అయినా అతని ముందు నాకు నేనే వృద్ధుణ్ణనిపించాను. అతను ఆరోగ్యంతోనూ బలంతోనూ పొంగిపోతున్నాడు. అతని మెడ చాలా బలిష్ఠంగా ఉంది. అతను వేసుకున్న మల్లు లాల్చీ అతని దండలనూ ఛాతీని దాచలేకుండా ఉందన్న మాట. అతని నడుము ఇరవై నాలు గంగుళాలు మించి ఉండదు. అనలిన్ని బాహ్యలక్షణాలు వర్ణించటం అనవసరం. ఇద్దరు మనుష్యులకు పరస్పరాకర్షణ కలగటానికి భాషాతీతమైన విషయాలనేకం ఉంటై.

ఒక్క నిమిషంలోపలే మా సంభాషణ అయిపోయింది. పైన మరో అరనిమిషం అనవసరంగా

కూర్చుని ఒక నిట్టూర్పు విడిచి లేచాను. గది సెతు క్కోవలసిన పని అట్టే ఉంది మరి. నేను కాళ్లీడ్చు కుంటూ గుమ్మందాకా పోయిన తరవాత అతను నన్ను పిలిచి అనుమానిస్తూ ఇద్దరం ఒక గదిలో ఉండటం అసంభవమౌతుందా అన్నాడు. నాకా ఆలోచన తట్టనే లేదూ! లోపల ఉత్సాహం అణుచుకుని ఎంతో కవుతుందన్నాను. ఒకరి తర వాత ఒకరు లాభాలు కూడా కనిపెట్టాం.

"అద్దె రెండు రెండు రూపాయలే అవు తుందీ!"

"అవును. ఒకళ్లకొకళ్లు తోడుగా ఉంటాం!"

"అవును. కంపెనీగా ఉంటాం—ఒంటరిగా బిక్కు బిక్కు మంటూ ఉండేకన్న!"

"గది ఒకళ్లకే చాలా ఎక్కువ కూడానూ!"

ఆసాయంత్రం నేను కూడా ఆగదిలో ప్రవేశించాను.

పార్వతీశం నాకు కొత్తరకం మనిషి. కొత్త అనుభవం కూడానూ!

అటువంటి మనిషిని నేనంతకు పూర్వం గాని తరవాత కాని చూడలేదు. అతనితో పరిచయం కలుగుతున్న కొద్దీ అతనిలో నావంటివాడు నేర్చు కోవలసిన విషయాలు చాలా కనపడ్డై. ఈవిధంగా అతని మీద నాకభిమానం ఎక్కువవుతూండగా అతన్ని గురించి దారుణమైన సంగతి తెలిసింది. తెలిసిందేమిటి? అతనే చెప్పాడు—తనకు చుట్టు పక్కల నలుగురైదుగురు ఆడవాళ్లతో ఇలాకా ఉందని!

నేనంతకు పూర్వం వ్యభిచారం చాలా చెడ్డ దనే నమ్మకంతో ఉండి, అంత చెడ్డది కాకపో వచ్చును దేశకాలపాత్రాలను బట్టి అని అనుమానమైనా లేకపోవటంవల్ల, దాన్ని గురించి ఆలోచిం చిన పాపాన పోయిన వాణ్ణి కాను. ఇప్పుడిక తప్పకపోయింది. ఎందుచేతంటే, నేను త్వరగా అభిప్రాయం మార్చుకునే వాణ్ణి కాను మరి. రంకు తనం చెడ్డదనే అభిప్రాయం మార్చుకోటం ఎంత ఇష్టం లేదో, అతను పెద్ద మనిషి అన్న అభిప్రాయం మార్చుకోటం అంతకన్న ఇష్టం లేదు. నిజం విచా రిస్తే మొదటి అభిప్రాయం నాది కాను, రెండోది నా సొంతం. ఆత్మగౌరవాన్ని గురించి ఉపన్యాసం ఇన్నిసార్లు నాకు నేనే ఇచ్చుకున్న నేను ఇంత స్వల్పవిషయంలోనే దాన్నెందుకు పోగొట్టుకో వాలి? నాది కాని అభిప్రాయంమీద గౌరవంచేత నాసొంత అభిప్రాయాన్ని ఎందుకు మార్చుకోవా లనిపించింది.

ఆలోచించగా ఆలోచించగా రంకుతనానికి మూడభ్యంతరాలు కనపడినై. ఒకటి, రంకుతనం అవినీతి అందుచేత అపని చేసే పురుషుడి భార్య మనస్సూ స్త్రీ, భర్త మనస్సూ వ్యధపొందుతై. దానికి తగిన కారణం ఉన్నా లేకపోయినా, వ్యధ పొందటం నిజమే కనక అవినీతి అనటానికి సందే హం లేదు. రెండు, రంకుతనం వల్ల ఒకరు కన్న పిల్లలు మరొకరి పాల పడటాని కవకాశం ఉంది. ఇది ఆలోచించిన కొద్దీ దారుణంగా కనపడ్డది. మూడు, ఒకరి నించి మరొకరికి వ్యాధులూ అవీ పంపకం కావటం. దాన్ని గురించి ఆలోచించ బుద్ధయినా పుట్టలేదు. పార్వతీశాన్ని వాదనలోకి దింపితే ఈ మూడు కారణాలూ ఎట్లా తోసేస్తాడో అర్థం కాలేదు. అంత వరకూ అతని పెద్దమనిషి తనానికి భంగం కలుగుతున్నదనే భావించవలసి వచ్చింది తప్పని సరిగా.

కాని తీరా ఈవిషయం తెచ్చిన తరవాత పార్వ తీశం నాకు ఊపిరి తిరగకుండా మాట్లాడాడు.

"ఒకరకం స్త్రీపురుషసంయోగం తీసుకుని అదే రంకుతనమని నమ్ముతున్నావు! నేనది అంగీక రించను. యాభై యేళ్ల వాడు మూడోపెళ్లి చేసు కుని ఆపిల్ల ఇష్టాయిష్టాలు విచారించకుండా ఆవిడ తో సంసారం చేస్తే అది రంకుతనం కన్నా ఘోరంగా

కనిపిస్తుంది నాకు. అది చెరచటమే నంటాను. అది నీతయితే నే నాచరించేది అంతకన్నా హెచ్చు రెట్లు స్వర్గం. నా రంకుతనంలో—నువ్వన్న మాటే అంగీకరిస్తాను—అనేక భార్యాభర్తల కలయికలో లేని సౌందర్యం ఉంది. నాకు స్త్రీ అవసరం లేందీ ఇల్లు బయలుదేరను. అప్పుడు కూడా నాకోసం కని పెట్టుకుని ఉన్న ఆ కేదాని దగ్గరికే పోతాను. నా రంకుతనంలో కక్కుర్తి లేదు. నాతో శత్రి లేదు. నాసుఖం వెంట పశ్చాత్తాపం గాని, అసూయ గాని, ఏఇతరమనోజాడ్యం గాని లేదు. మనస్సుకు కాని శరీరానికి కాని జబ్బు చెయ్యని ఆనందం. దాన్లో ప్రేమ కూడా ఉంది. ఒక్క భార్య ఎదు రుగా కూర్చుని ప్రేమ ఎక్కడుందా అని తల పగిలేటట్టు ఆలోచించే వాడికన్న నే నెంత నయం! నన్ను ప్రేమ అనేక రూపాలతో ఎదుర్కొం టుంది!

"నువ్వు చెప్పే నీతి ఆడదాన్ని మగవాణ్ణి ఆజన్మాంతం కట్టేసి చెప్పరాని బాధ తెస్తుంది. ఏ స్త్రీని ఎప్పుడు వదిలెయ్యాలో నాకు తెలుసును. అట్లా వదిలెయ్యటం నీకు భయంకరంగా ఉంటుంది. కాని అది మాఇద్దరికీ మంచి దని తెలిసినప్పుడే నే నటువంటి పని చేస్తాను.

"అదీ కాకుండా ఈవిషయం నీతి యావత్తూ విశదంగా తెలుసుకునే దాకా ఇది నీతి ఇది కాదని చెప్పరాదు. రోగా లున్న వాడి భార్య వాడితో కాపరం చెయ్యకపోవడం నీతా కాదా? నువ్వా లోచించ లేదు! స్త్రీపురుషులు అన్యోన్యంగా ప్రేమించుకుని మూడో కంటివాడికి తెలీకుండా రంకుతనం చెయ్యటం నీతా కాదా? ఆలోచించ లేదు! రహస్యంగా పిల్లలను కని ఇంకోరి భారం మీద వదిలిపెట్టటం నీతి కాదు! సరే, మూడు జన్మాల దరిద్రుడు సాలుకో [illegible] తావులు [illegible] నీతా అవినీతా? ఆలోచించ లేదు!

"నువ్వు ఒక్క విషయం ఆలోచించ లేదోయి! నీతి ఒక్కడి వల్ల ఆచరణలోకి వచ్చేది కాదు. అది సంఘంమీద ప్రసరించి నాగరికతనూ సంఘాన్ని వృద్ధి చెయ్యాలి. ఈలోపల నేను రోగాలు తగలకుండా, నావల్ల ఇతరులకు గర్భాలు రాకుండా నా చాతనైన జాగ్రత్త పడటం లేదను కోకు!"

"ఇదంతా నాకు పట్టలేదు. నా కల్లా ఒక్కటే దిగులు! ఈనాటివరకూ నాకు దొరికే ఆడవాళ్ల విషయంలో నేను పొరపాటు పడటం లేదు. మరేం లేదు. తాత్కాలికంగా కలుసుకున్న కాస్సేపూ అవతల మనిషికి నామీద పూర్తయిన ప్రేమ ఉండాలి. అటువంటి మనిషి కాదని మొదటి చూపులో నే తోచిందా ఆవిడ రంభ గానీ తిరిగి అటు చూడను. ఇంతవరకూ నా ఇన్‌స్టింక్ట్ సరిగానే పని చేస్తున్నది. పొరపాటున నా మీద ఇష్టంలేని మనిషిని సమీపించి ఒకసారి చివాట్లు పడ్డా ననుకో! ఇక నన్ను నేను క్షమించుకో గలనా? తరవాత ఆత్మహత్య చేసుకోటం తప్ప గతి లేదు. నాకంత అభిమానం ఉంది. ఇంతవర కటువంటి పరాభవం జరగలేదు. ఏక్షణం జరిగినా జరగవచ్చును! ఒకడు నా చెయ్యి చూసి నిన్ను స్త్రీ మోసగిస్తుం దని చెప్పాడు. తనకు పామిస్త్రీ బాగా రా దని కూడా ఒప్పుకున్నాడు. కాని నన్నామాట మధ్యమధ్య బాధిస్తూంటుంది, బ్రదర్!"

నే నతని ధోరణికి దిగ్భ్రమ చెందాను. ఇటు వంటి ఉపన్యాసం నే నెన్నడూ వినలేదు.

"అయితే ప్రేమను గురించి నీ అభిప్రాయం లోకాభిప్రాయానికి భిన్నంగా ఉన్నట్టు కని పిస్తుందే!" అన్నాను.

"లోకం ఊహించుకునే ప్రేమ పద్యా లల్లటా నికీ రైల్వే నవలలు రాయటానికీ మాత్రమే పనికో స్తుంది. నేను ప్రేమ అనేది నా అపరిపూర్ణత్వానికి

పరిపూర్ణమైనది. అది ఎక్కువ భాగం శరీరసంబంధమైనది. నాతో సంబంధమున్న ఆడవాళ్లను గురించి నేను పూర్తిగా తెలుసుకోను. తెలుసుకున్న ఉత్తరక్షణం ప్రేమ పలాయనం అవుతుంది. ఈ తెలుసుకోవటం మనిషి లోపాలకే కాక ఒక్కొక్క సారి మంచి గుణాల క్కూడా వర్తిస్తుంది. ఒకప్పుడు నాతో సంబంధం గల అమ్మాయి నా ఎదట తన అవినీతిని దూషించుకుంది. వెంటనే నేను ఆమెను వదిలిపెట్టి వచ్చేశాను. నా కామెను చూస్తే కోపం రాలేదు కాని ఇక మా ఇద్దరికీ తాత్కాలికంగానైనా పరిపూర్ణమైన ప్రేమ కలగదని నే నెరుగుదును!''

ఉత్త ఉపన్యాసం వినటం అట్టే కష్ట మనిపించలేదు కాని రంకు పురాణం ఎత్తగానే నాకు వికారం ప్రారంభమైంది. నా మొహంలో అత నేదో మార్పు గ్రహించి ఉండాలి; వెంటనే విషయం మార్చాడు.

"మరో ముఖ్యమైన విషయం," అన్నాడతను. "అనేకమంది ఈ విషయంలో శీలవంతు లనిపించుకునే వాళ్లు తమ శీలాన్ని స్త్రీ సంపర్కమనేది జీవితంలో లేకుండా చేసుకుని ఆడదానికి మైలు దూరంలోనైనా ఉండక దక్కించుకుంటారు. వాళ్లకు మాతృత్వం ఏమిటో ఎన్నటికైనా తెలుస్తుందా? అసంభవం. నేను నా తల్లి మాదిరిగా ప్రేమించగల స్త్రీ కనీసం ఒకతె ఉంది. నాకన్న రెండేళ్లు చిన్నది. నమ్ముతావా? ఆవిడ నా మనస్సును పైనుంచి కిందకి చదవగలదు. నా మంచి చెడ్డలు ఆవిడ దగ్గర దాచలేను. ఆవిడ నాకన్న ఎంతో అబల, ఆవిడ దగ్గర ఉంటే నాకు కొండ ఉన్న ట్టుంటుంది! మనస్సుకు ఆందోళన కలిగినప్పుడల్లా వెళ్లి వాళ్ళింటో పదిరోజు లుండి వస్తుంటాను!''

ఈ విషయమై అతని దగ్గర మళ్లీ సంభాషణ తాలేదు నేను. అతను చెప్పిన ముక్కలు తూరించుకుంటూ చాలా రోజులు గడిపాను.

నా ఉద్యోగం ఇంకా నెలరోజులతో అఖరవుతుం దనగా జరిగిం దా ఘోరం!

ఆరోజుల్లో పార్వతీశంలో మార్పు గ్రహించాను. అతను యథాప్రకారం వారాని కో రాత్రి ఇల్లు వదిలిపోవటం మానుకున్నాడు. దానికి బదులు ప్రతిరోజూ సూర్యాస్తమయం వేళ ఎక్కడికో వెళ్ళి దీపాలు పెట్టగానే రావటం మొదలుపెట్టాడు.

ఒకరోజు అత నింటికి రాగానే "కొత్తపద్దా?'' అని అడిగాను.

అతను కాస్సేపు నావైపు పరధ్యానంగా చూసి "నాలో ముసలివాడి లక్షణాలు కనిపిస్తున్నయ్యా?'' అని అడిగాడు.

ఏ మట్లా అడుగుతున్నా వన్నాను.

"మరేం లేదు. కొంచెం ఉటోపియ నయిపోతున్నా నేమో అని భయం వేస్తున్నది. అది తప్పకుండా వార్ధక్య లక్షణమే!''

"ఏం?''

"ఎవరో పిల్లను చూసి నాకీ పిల్ల లభిస్తే ప్రపంచకమే అక్కర్లే దనుకోటా న్నేమంటావు? నా కిటువంటి దింతవరకూ ఎన్నడూ జరగలేదు.''

"ఇప్పుడు జరిగిందా?''

అతను కాస్సేపు గంభీరంగా ఉన్నాడు. కాని చూస్తుండగానే అతనిలో నే నెన్నడూ గమనించని ఉద్రేకం వచ్చింది. "ఆపిల్లకోసం గుండె కోసేసుకుంటా నోయి! నాకు ముసలితనం లేదూ ఏమీ లేదూ! ఆపిల్ల నాభార్యా అయి ఉంటే నేను పర స్త్రీ వంక చూడక పోయి ఉందును! ఛీ! ఏం బతుకిది?... (నవ్వుతూ) కీచకుడికి ద్రౌపదిని చూడగానే ఇట్లాగే అనిపించిం దేమో?''

నేను అప్రయత్నంగా "అదేం పోలిక?'' అన్నాను.

అతరవా [illegible] జూ అతనిలో మార్పు గమనిస్తూ [illegible] రోజు ఉత్సాహంగా పొంగి

పోతూండేవాడు. ఒకరోజు పలకరిస్తే కళ్లనీళ్ల పర్యంతం అయేటట్టుండేవాడు. "స్త్రీ వ్యసనమయింది. ఉన్మాదం తల కెక్కింది!" అనుకున్నాను. అతన్ని ఏవిధమైన ప్రశ్నలూ వెయ్యలేదు నేను.

గురువారం నాడు సాయంకాలం అతను నాతో "ఇది దుర్భరం అవుతున్నది. మా సీతమ్మను చూసి రావాలి!" అని ఇల్లు వదలిపెట్టి పోయినాడు. ఆరాత్రి అతను అమితసంతోషంగా ఉన్నాడు—పెన్నిధి దొరికినవాడల్లే! అమాటే అడిగాను. దొరకనే దొరికిందన్నాడు.

మర్నాడు సాయంకాలం అతను వెళ్లిన పావు గంటకే తిరిగి వచ్చాడు. అతని ఆనందం వర్ణనాతీతం!

ఆరాత్రి అతను పెళ్లికొడుకల్లే ముస్తాబయినాడు. గడియారం చూసుకుంటూ కాలు నిలవకనేమో అటూ ఇటూ బోనులో మృగమల్లే పచారు చెయ్యటం మొదలుపెట్టి పది కాగానే బోనులోనుంచి వదిలిపెట్టిన ఎలికల్లే బయటికి జారుకున్నాడు.

పదకొండయింది. నాకు నిద్ర పట్టలేదు. అతను వచ్చేవరకూ మేలుకుని ఉండటం మర్యాదగా ఉండదు. నేనతనికి ఉత్సాహభంగం ఏవిధంగానూ కలిగించలేదు అంతవరకూ. అతను వచ్చే వరకూ నేను మేలుకుని ఉండటం కూడా అతని మనస్సుకు కష్టం కలిగించవచ్చును. పదకొండున్నర అయింది. కళ్లు మండుతూన్నా నిద్దర మాత్రం వచ్చేటట్టు లేదు. నా ఆలోచనకు దారీ తెన్నూ లేదు. పన్నెండు!

బయట అడుగుల చప్పుడు. నేను నిద్రలో ఉన్నట్టు పడుకున్నాను.

"ఎవరండీ లోపల?"

"ఎవరది?" అంటూ నేను పక్కమీద్ద లేచి కూర్చున్నాను. తావులు

"నేను డాక్టరుగారి నౌకర్ను. మీ పార్వతీశంగారు బతికేట్టు లేదండి. మిమ్మల్ని డాక్టరుగారు దబ్బున రమ్మన్నారు."

ఈమానవప్రకృతి కొన్నికొన్ని విషయాల్లో మారదేమో ననిపిస్తుంది. వాడు స్పష్టంగా పార్వతీశమని చెబుతూంటే నేను పార్వతీశం కాదని నామనస్సును రెండు నిమిషాలు నమ్మించావు. అప్పుడు ఒక్కసారిగా దడ పుట్టుకొచ్చింది. వణుకుతూ లేచి తలుపు దగ్గరిగా వేసి వాడి వెంట రొప్పుతూ నడుస్తూ సంగతి కనుక్కున్నాను. బ్రాడీపేటలో గుడికి సమీపంలో ఎవరో పడి ఉన్నట్టు చూసి పక్కనే ఉన్న బండీమీద డాక్టరుగారింటికి చేర్చాడుట ఒక పెద్దమనిషి. ఎవరో పార్వతీశాన్ని గట్టి కర్రతో వెనకనించి బలంగా కొట్టారు. తల అడుచుకు పోయింది. బతకటం అసంభవం! నాకు చెమటతో బట్టలు తడిసిపోయినై.

నేను వెళ్లేటప్పటికి అంతా మించిపోయింది. డాక్టరుగారు కాగితంమీద పార్వతీశం నోటివెంట వచ్చిన మాటలు రాసి పెట్టి చూపించాడు. "అనుకున్నంత పని అయింది. బతకటం అనవసరం. మా సీతమ్మను చూస్తే—" ఇంకా ఏమిటో గొణిగాడట, డాక్టరుగారికి స్పష్టంగా తెలీలేదు.

డాక్టరుగారి కుర్రవాడు శవం మీది గుడ్డ తీశాడు. ఆదృశ్యం చూడగానే నాకు మూర్ఛ వచ్చేటట్టయింది. కళ్లలోకి నీళ్ళు టిగి అదృష్టవశాత్తూ చూపు చెడ్డది. నేను తల పక్కకు తిప్పుకోగానే వాడు మళ్ళీ గుడ్డ కప్పేశాడు.

అంత సాహసం ఎవరు చేశారో తెలీనే లేదు! అర్థం లేకుండా నేను వెర్రివాడల్లే గుడిచుట్టూ తారట్లాడటం మొదలుపెట్టాను ప్రతిసాయంత్రమూ. ఒక రోజున ఎక్కడో చూసినట్టున్న మొహం కనపడ్డది గుళ్ళోకి పోతూ. తరవాత జ్ఞాపకం వచ్చింది నాభార్య! చాలా అందగత్తె అయింది! నాభావమేరిది!! లాగుబోతు వెధవ!!

నా రక్తం వేడెక్కి వేడి చెవులవెంట రావటం మొదలుపెట్టింది. పార్వతీశం చావుకు పెద్దమనిషల్లే పగతీర్చుకో గలనా?

బయట నాభార్య కోసగం కనిపెట్టుకుని ఉండి తరవాత ఆమెను వాళ్ళింటి దాకా వెంబడించాను. నన్ను చూడగానే నాభార్య మొహం మూడురంగులు మారింది.

ఎవరూ నన్ను మర్యాద చెయ్యకుండానే నేను లోపలికి పోయి సావిట్లో నాభార్యను రెక్కపట్టి నిలవేశాను.

"నాస్నేహితుణ్ణి చంపించింది నువ్వేనా?"

మాట లేదు. మొహం మరో రంగు మారింది.

"నువ్వతని వంక ప్రేమతో చూడకపోతే అతనంత పరవశుడు కాడు. నీ అన్నతో నువ్వెందుకీవిషయం చెప్పాలిసొచ్చింది? అతనే కనుక్కున్నాడా?"

మాట లేదు. కాని నాపట్టు నాకు తెలీకుండానే బిగిసి ఉండాలి. నాభార్య చిన్న కేక పెట్టి చెయ్యి వదిలించుకోవాలని చూసింది. నేను పట్టు మరింత గట్టిగా పట్టాను.

"అబ్బబ్బ! నన్నడిగా డాయన! అందుకని చెప్పాను! అమ్మమ్మమ్మ!"

"అంత మాత్రానికే నీ పాతివ్రత్యానికి భంగం కలిగిందా? అంత పతివ్రతవు మీవాళ్లను పాటించకుండా నాదగ్గిరకెందుకు రాలేను? అతన్నెందుకు ప్రోత్సహించావు? ఏరకం ప్రోత్సాహం లేకుండా అతను నిన్ను అడిగే స్థితి కొచ్చాడా?...నీమీద పగ తీర్చుకుంటాను! నిన్ను నేను అదివరకు వదలకపోయినా ఇప్పుడు వదిలేస్తున్నాను. నువ్వెక్కడున్నా నేను వెయ్యి కళ్లతో చూస్తూంటాను. నువ్వే రోజు ఇంకోడితో పోతే ఆరోజు నీకు నాచేతులో చావు తప్పదు! నిన్ను బహిరంగంగా చిత్రవధ చేస్తాను....మగవాడికి ఇంకో మగవాడి మీద ఎంత ప్రేమ ఉండవచ్చునో అంత ఉంది నాకతనిమీద! మమ్మల్నిద్దర్నీ ధ్వంసం చేశావు ఒక్క దెబ్బతో" నా కళ్ల వెంట నీళ్లు కారటం మొదలుపెట్టినై. నేను వెంటనే ఆచోటు వదిలి పెట్టి ఇంటి దారి పట్టాను. దారి వెంట నాభుజం మీద చెయ్యి వేసి పార్వతీశం నడుస్తున్నట్టయింది! నావేడి తత్క్షణం దిగిపోయింది.

నోట్లో నువ్వగింజ

కొల్లూరు ధర్మారావుగారు, బి. ఏ.

— ఉదయం ఆరు గంటలవేళ —

(యింట్లో)

"జానేవ్, యివాళ వంట కాస్త త్వరగా కానీ"

"చేసే వుద్యోగమేమిటి ఇప్పుడంత తొందరకి!"

"ఉందిలే, వేరే ఒక..."

"చెబుదురూ కాస?"

"యీ ఆడవాళ్లతో యిదే బాధ; అది వేరే ఒక రహస్యం; నీతో చెబితే ఆడగక్కలేను. నీ నోట్లో నువుగింజ నానదు."

"ఒట్టూ, యెవరితో చెప్పను. చెప్పండి."

"చిన్న ఉద్యోగం వోటి కలిసొచ్చే లాగుంది. కోటలో గుమాస్తాగిరి ఓ. అర్నెల్లు ఆక్టింగు ఉమేజువారీ తటస్థపడే లాగుంది"

"ఉమేజువారీ అంటే?"

"నీ కక్కడలేని భోగట్టాలూ కావాలి— ఉమేజువారీ అంటే జీతం యివ్వరు. అయితేనేం లే, తర్వాత లాభిస్తుంది."

"జీతం [illegible]కం లేని నౌకరికి అర్నెల్లే అని నిర్ణయ [illegible]